HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומאן דאמר מרובעה קסבר לחסום להשתמש פתח הקורה. למולה הפנימי יורד וסותם ורוחב הקורה הוי חוץ למשתמשים במבוי אין להם היכר בקורה שהרי נמצוד של הלכך צריך שימשך לתוך המבוי שתהא הקורה מיכרת להם כשישמשו בתותו גובה וכיון דלחפיקתים מתחת הקורה צריך שיהא מקום היכר ומחוז: **לא דכולי עלמא מודה ובהא פליגי מר סבר קורה.** שתיקתו מכאים למבוי משום היכר כעלמא הוא ללא ליתי למישרי רשות הרבים והכי יש כאן היכר בכניסתן כשישתמשין תחת הקורה: **ומאן דאמר מרובעה קסבר קורה.** דממרת במבוי טעמא משום מחיצה דאמרי' מודה הינון יורד וסותם ותמרו דבנן דבטפי מעשרים לא אמרי' יורד וסותם וכיון דלא הוי מיעוט ד' הוי מחיצה העשויה לפחות מד' וקיימא לן בכל דוכתא דמחיצה שהיא רחויה לד' לאו מחיצה היא לאין רשות היחיד לפחות מד' טפחים ומע"פ שמוקף מחיצה של עשרה טפחים ובגומטריאות דמניח בן עקביא נמי סבי אמרינן לאין מחיצות אלא מן כן יש תוך החלל לרבעה בפרק כילד משתתפין (לקמן פו:): **גזירה שמא יפתח.** על ידי דריסת רגלים יפתח המיעוט ויעמוד על פחות מטפח הלכך בעינן טפי וכיון דמפיקתים מהיכר של מעלה מוקמיה מלרבעה דמשיבי ככל דוכתא: **משנה.** של מקק למוך מורך המבוי. בדבר שבולט כגון מיעוט שיך למימר רוחב ובדבר שסוקע ומקיפות לותו מחיצות כגון מקק שיך לומר לשון מקק: **רב יוסף.** דבעי לעיל [ד:] טפח הכא בעי מרבעה דהתם לחיתים לדופן ולמעוטי קמתי בהיכר בעלמא סגי הכא דלהשתא הוי למשוי ליה דופן. בין לרב יוסף ובין לאביי בעינן לאיתחזי תמי דופן לשיעור הכשר מורך מבוי שלם הלכך לרב יוסף שיעור מקק מבוי בד' טפחים ולאביי סגיא ליה שיעור מקק מבוי בד' לאמות: **שנפרץ מלידו.** לחל מן הכתלים שבלד מרכו: **לפי רוחבו.** סמוך לקורה הימנה ולפנים:

פס יש שם פס ד'. פס שמחייר שם עדיין פירלה על גב שמשתייר שם עד עשרה טפחים. עד עשר כיון דיש הכשר מורך מבוי מן הקורה עד פירלה לא בעינן טפי וכיון דלאו חורת פתח מקמחי[א] וכמלתיה קלי וקורתו מחיריתו ופירלתה מחרת[ב] כיון דלאו יותר מעשר חורת פתח עליה ומבוי אינו נפסל בפחות הרבה מי שמי שבקי בני מבוי פתחא קמא ונפקו ועיילי בההיא פירלה משום דדרך קורה היא להסם אפ"ה לא בעלה חורת פתח וקורה מן הרחסון משום דהוי פתח לד' הסמוכין לו הואיל וד' מורך רחויין לקורה דיש בהן הכשר מבוי: **ואם נתו.** למין שם פס ד': **פחות מג.** שם הפירלה פחותה מג': **משיר.** תיקון המבוי את המבוי שהרי כלבוד דמי ואין כאן פירלה ואם הפירלה ג' אינו מחיר לכיון לממעטין בני מבוי בהילוכן ומקרין את דרכן דרך אותה פירלה חיישינן דילמא שבקי פתחא רבה ועיילי ונפקי בההיא פירלה ובטלה קורה דילייה ואין קורה למבוי זה והוי טעמא מפרש לקמן בפירקין [י:]: **ואלו ליש דר' אמי ודר' אסי.** להא הכשר מבוי בד' לאמות קאמר והכא נמי אי ליכא פס ד' לאמות אין רחויה לאותו הפס ואין כאן קורה: **סוף מבוי.** כגון הא דר' אמי ור' אסי שכשר היה מבוי ואירע בו פסול ר"ג למילהל לשוייה מבוי שגי בד' טפחים: **אחילא מבוי.** כגון גבי מקק להשתא קאמי לשוייה מבוי: **בתים וחלרות.** בתים פתוחין לחלירות וחלירות למבוי שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחלריהן. וכל אלר האמור בהם"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית אבל שאחורי הבית מוקפה או רחבה קרי ליה: **ואי.** אמרת בד' הוי מבוי היאך ניתר כאותך מרובעה[ג] מכדי מיעוט חלירות שתים ואין פחות פחות מד' ואין יפתח פתח רוחבו מרובעה במשך המבוי שאינו אלא ד' היה מקום הפלימין ועוד כולו פרוץ הוא: **וכי תימא דפתח ליה בדופן אחלרות.** וכי קאמר רב יוסף הכשר מבוי בחורך ד' במבוי רחב מאד קאמר ויכול לפחות פתח החלירות בדופן שאחלרי: **והאמר רב נחמן נקיטינן.** מסורת מאבותינו מנהג[ד] מרבותינו: **אלרו יפר על רחבו.** הוי מבוי ונימר בלאו הכי וקורה אבל מרובע אין אלר עליו ואמרי' לקמן [יב.] חלר בריכה פס ד' או פס משהו מכאן ופס משהו מכאן היכא דפרוצה במלואה לרה"ר וכיון דאמרת אלרו ד' כשהר הרי רחבו ד' חסר משהו ואין שם שיעור פתח דבכולי הך מסכתא[ה] אמרי' לאין פתח פחות מד': **נקרן זוית.** טפח מן הפתח בדופן אחלרות ג' טפחים בדופן המשך וכן בגילוי השני כזה: **לאי הכולא מדופנו של מבוי.** לחוך רוחב המבוי ולא נעשה שם לפס לאי אלא הויא בניינו בפחות ניתו כדרך שעושין משום חיזוק[ו]:

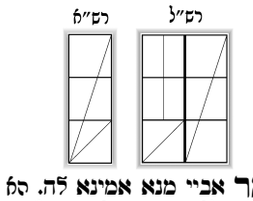

אמר אביי מנא אמינא לה. הא לאו מייתי לסיים מלקמן (ד' י.) לאמר שמואל משמיס לאוי מבוי שרחבו כ' אמה עושה פס גבוה עשרה כמשך מרבע אמות ומעמידו לאלרו של מבוי שמא לאלך מבוי שניתר בלאי וקורה כל שארבו יתר על רחבו [ו] ובתים וחצרות פתוחין לתוכו ורב יוסף [ז] דפתח ליה בקרן זוית אמר אביי מנא אמינא לה דאמר רמי בר [ח] חמא אמר רב הונא לאי מבוי פחות מארבע אמות נידון משום של מבוי [ט] פחות משרבע אמות נידון משום לאי ואינו צריך לאי אחר להתירו ד' אמות משום מבוי וצריך לאי אחר להתירו ורב יוסף לאפוקי מתורת לאי עד דאיכא ארבע אמות למיהוי מבוי אפי' בארבעה טפחים נמי הוי מבוי: גופא אמר רמי בר חמא אמר רב הונא לאי הבולט מדפנו של מבוי

פחות

ומ"ד ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה לא דכולי עלמא קסברי [א] מותר להשתמש תחת הקורה ובהא קא מיפלגי מר סבר [ב] קורה משום היכר [ג] ומר סבר קורה משום מחיצה ואיבעית אימא דכולי עלמא [ד] קורה משום היכר והכא בהיכר של מטה ובהיכר של מעלה קא מיפלגי דמר סבר אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה ומר סבר לא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה ואיבעית אימא דכולי עלמא אמרינן [ג] היכר של מטה כהיכר של מעלה והכא בגזירה שמא יפחות קמיפלגי: היה פחות מעשרה טפחים וחקק בו להשלימו לעשרה כמה חוקק כמה דצריך ליה אלא משכו בכמה [ה] רב יוסף אמר בד' [ו] אביי אמר [ז] בארבע אמות לימא בדרבי אמי ורבי אסי קמיפלגי דאיתמר מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו איתמר משמיה דר' אמי ור' אסי [ח] אם יש שם פס ד' [ט] מתיר בפירצה עד עשר ואם לאו פחות משלשה מתיר שלשה אינו מתיר לרב יוסף אית ליה דרבי אמי לאביי לית ליה דר' אמי אמר לך אביי התם סוף מבוי הכא תחלת מבוי אי איכא ארבע אמות אין אי לא לא אמר אביי מנא אמינא לה דתניא [י] אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו ואי בד' היכי משכחת ליה וכי תימא דפתח לה ברופן האמצעי [יא] והאמר רב נחמן נקיטינן [יב] איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה כל שארבו יתר על רחבו [יג] ובתים וחצרות פתוחין לתוכו ורב יוסף [יד] דפתח ליה בקרן זוית אמר אביי מנא אמינא לה דאמר רמי בר [טו] חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדופנו של מבוי [טז] פחות מארבע אמות נידון משום לחי ואינו צריך לחי אחר להתירו ד' אמות משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו ורב יוסף לאפוקי מתורת לחי עד דאיכא ארבע אמות למיהוי מבוי אפי' בארבעה טפחים נמי הוי מבוי: גופא אמר רמי בר חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדפנו של מבוי

פחות

לכולי עלמא משום היכירא ומין להקשות לפירושו הוחיל וסברי קורה משום מחיצה ג"כ מאי טעמא דמאן דאמר טפח הוי לא הוי מחיצה לפחות מד' אין לחוש הואיל והוי דופן אלא שבא למעטו כדפי' בקונטרס בעניין זה בסמוך [טו]: סוף מבוי הבי נמי: **סוף** שמחייר שם פס ד' דמבוי כשר מיכן ואילך מתורת כשר עד שיפחות משם פס ד' אבל תחלת מבוי שאין שם ד' אבל תחלת מבוי להיינו דלא נחייר שם פס ד' שיריך לעשות לו כשר לריך ד' אמות וכן משמע ליעניא דקאמר לא יש שם פס ד' מייירי בכלל דנחייר שם פס ד' מייירי ופרש"י אין נראה: **ואי בארבעה היכי משכחת לה.** תע"ג דד' דקאמר רב יוסף היינו לחיבא מבוי טפי דהמבוי לא אינו רוחב ד' אינו לריך לחי כלבד אהילאי לקמן ואי לא הוי טפי מבוי הוי מרכו כרחבו מ"מ נאותו מבוי אין מקום לפלימין לעמוד: **דפתח לי'** בקרן זוית. פירש בקונטר' טפח מן הפתח בדופן אחמעטי ושאלה טפחים בדופן ממשך וכן בגילוי השני [טו] אלא משכו בכמה חוקק כמה דצריך ליה אלא משכו בכמה [יא] רב יוסף אמר בד' [יב] אביי אמר בארבע אמות לימא בדרבי אמי ורבי אסי קמיפלגי דאיתמר מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו איתמר משמיה דר' אמי ור' אסי [יג] אם יש שם פס ד' [יד] מתיר בפירצה עד עשר ואם לאו פחות משלשה מתיר שלשה אינו מתיר לרב יוסף אית ליה דרבי אמי לאביי לית ליה דר' אמי אמר לך אביי התם סוף מבוי הכא תחלת מבוי אי איכא ארבע אמות אין אי לא לא אמר אביי מנא אמינא לה דתניא [טו] אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו ואי בד' היכי משכחת ליה וכי תימא דפתח לה ברופן האמצעי [טז] והאמר רב נחמן נקיטינן [יז] איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה כל שארבו יתר על רחבו [יח] ובתים וחצרות פתוחין לתוכו ורב יוסף [יט] דפתח ליה בקרן זוית אמר אביי מנא אמינא לה דאמר רמי בר [כ] חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדופנו של מבוי [כא] פחות מארבע אמות נידון משום לחי ואינו צריך לחי אחר להתירו ד' אמות משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו ורב יוסף לאפוקי מתורת לחי עד דאיכא ארבע אמות למיהוי מבוי אפי' בארבעה טפחים נמי הוי מבוי: גופא אמר רמי בר חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדפנו של מבוי**

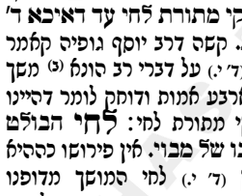

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דפתח וכו' שאין כלכלתן. נ"ב כלומר היכרון המרובע מכלכלתן למעלי למחריען כל שמחת בריבוע שמחת ומכי מומחי בכלכלותן הכא עיינו רוחות לימרון טפח ע"ט טול יותר מהיכרון של ג' טפחים ע"ש ותוס שם ממדוד בטפח ע"ט בכלכלתן ולא ממצע היכרון כ"ש ב' מומחי טפח וכמתמדוד בלכלתן של ג"ט על אחד לא יהיה היכרון כל כך חוה דבר כביר ומלאה לעניים: (ב) ד"ה וכו יוסף וכו' על דבכי רב הונא שמע מינה מינה משך מבוי:

גליון הש"ס

גמ' וש"ם קורה בשום מחיצה. עיין לקמן דף טו ע"ל תוס' ד"ה אמר לעומתים: שם מחיר בפרצה עד עשר. עיין לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה ואי אמרת. מבדי מיעוט חצירות שתים. ק"ל בגמ' הקדמה זו הא אף אי הוה סגי בחלר ג' הוי הלרים נכוחה והא בחמת אף דבעי' ב' חלרות מ"מ מבשר בחלר ג' מלד דופן זה וחלר ג' בדופן כנגדו אלא דבחמת גם פתח אחד ג"ל בדופן ב' ותי"ב גם שם סגי בחלר ג' ישנה לרחיב זו: תוס' ד"ה דפתח לי'. ולא דק. עיין ת' מהלרב"ח סי' יג:

מוסף רש"י

המשך מעמוד קודם. **כל האמות היו בבינונית.** כל התמות שבמשכן, בין של כלים בין של בנין, היו נמדדות בבינונית שהיא אמה בת שש טפחים, והיו קרויה בינונית מפני שים בת ממשה קטנה וימינה, והיא אמת יקוד ומוקב ואמת הקרנות ואמת ריבוע של מזבח הפנימי כדאמר במנחות (צז.) מהאי קרא ואלה מדות המזבח באמות בגמרא אמת שוה ומופה וגו' ים גדולה וימנה אלי בשחון שבעה ושלשה וחומשו שלשים באמה (פו.) שמי אמות היו בשחון הכיור אמת יתירה על של משה אלי אלעזר שבשמים הכיור אמת יתירה על של עד כאן המשך מעמוד קודם. **קורה משום היכר.** לניחו אינשי ולידעו דמקמחת עבוד ולא ליתי לאילופי בהו"ל (לעיל ג.). **עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו.** שני בתים פתוחים לשתי אלרות, שתים לכל אלר, ושתי אלרות פתוחות לאחרי (שבת קלא. ולקמן עד.). **ובתים וחצרות פתוחין לתוכו.** שתי אלרות פתוחות לתוכו וכיש פתוח לכל אלר, שכן היו לינוחין, לפני כל בית היה אלר (לקמן יב:).

רב ניסים גאון

אם יש פס ד' מתיר פירצה עד עשרה. עיקר דילה במשנה כל פרצה שהיא כי' אמות מותרת מפני שהיא כפתח יתר מיכן אסור.

רבינו חננאל

אביי אמר ד' טפחים, שאסור לו להשתמש מן המבוי תחת הקורה, שתחת הקורה כלחרץ דמי ומן הקורה ולפנים המבוי [מותר]. לפיכך צריך מקום אחר זולתי תחת הקורה להיות בתוך עשרים, שיהא מותר לו להשתמש בו מן המבוי. ודחינן לא כולי עלמא מותר להשתמש תחת הקורה, מיהו רב יוסף סבר הכר למטה כהכר למעלה ובטפח נמי סגי ליה, ואביי סבר לא [אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה]. איבעית אימא בגזירה שמא יפחת פליגי רב יוסף לא גזר. ואביי אמר פעמים שיפחת, הילכך מצרכינן ליה ד' טפחים שאם יפחת יעמוד על טפח. היה פחות מי' טפחים ובא להשלימו לי' חוקק. כלומר מעמיק וחופר בקרקע עד שמשלימו לי'. משך, כלומר רחב אותה החקיקה בכמה, רב יוסף אמר בד' טפחים, אביי אמר בד' אמות. לימא בהא פליגי דאיתמר מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו, איתמר משמיה דר' אמי ור' אסי אם נשתייר בו פסל עומד שיש בו ד' טפחים מתיר פירצה עד עשר. כלומר אפילו אם הוא רוחב הפירצה י' אמות, כיון שהפסל זה עומד נמצא ככותל והפירצה כפתח ומותר. רב יוסף אית ליה דר' אמי ור' אסי ואביי לית ליה. ואמרינן בסוף מבוי כ"ע אית להו הא דר' אמי ור' אסי, כי פליגי בתחילת מבוי, רב יוסף סבר תחילת מבוי נמי בארבעה, ואביי סבר בד' אמות. **ובא** אביי לברר דבריו מדבריו של רב, דאמר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחין בו [ז] בקרן זוית. ואביי אמר לך פתחין בקרן זוית לא עבדי אינשי. וכן עוד בא אביי לדקדק מיהא דאמר לחי הבולט מדופנו של מבוי. פי' בולט יוצא ועודף מבנין הכותל כגון כתיבת דינרין שהן בולטות האותיות ולא שוקעות. אם זה הבולט פחות מד' אמות נידון משום (מבוי) [לחי] ואין צריך לחי אחר להתירו. ש"מ דשיעור מבוי ד'

כב א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה יג טוש"ע ס"ש סי' שסה סעיף ד:
כה ב מיי' שם הלכה ט [וגם טו]:
כט ג טוש"ע ס"ש סי' שפה סעיף כו:
ל ד מיי' שם הלכה טז טוש"ע שם:
לא ה מיי' שם הלכה יז טוש"ע ס"ש סי' שפה סעיף ג:
לב ו ז מיי' שם הל' ז טוש"ע ס"ש סי' שפג סעיף כו:

אמות בעינן. ורב יוסף אמר לך לא אתא לאשמועינן אלא כל דהוא מד' אמות ולמעלה נפיק ליה מתורת לחי והרי הוא כמבוי, וצריך הוא לחי להתירו ולעולם אפילו ד' טפחים הוי מבוי.

ז) נרשם בסמכר כאן וכ"ל פתוחין לתוכו ואי בד' היכי משכחת לה ורב יוסף אמר לך דמשכחת לה שהיו פתוחין בו בקרן זוית.